

HET V OLKS BELA NG ■

LIBERAAL VLAAMS TIJDSCHRIFT
WWW.HETVOLKSBELANG.BE

nr 04 ■ april 2021
Jaargang 142 ■ maandblad

in dit nummer

EDITORIAAL

Een nieuw België met vier? / 2

MEDIA

Gids tegen fake news / 3

LVV-OPINIE

Politiek is geen instagram / 4

NOORDERBUREN

De moeilijke Nederlandse formatie / 6

BUITENLAND

Taiwan-China: straatgevechten / 8

BOEK VAN DE MAAND

Alfons Verplaetse: de laatste gouverneur / 10

BOEKEN

Alle remmen los / 11

LIBERAS

100 jaar gemeentelijk kiesrecht voor vrouwen / 12

Voorbij de 'likes'

Politieke partijen werken vandaag opnieuw aan hun vernieuwing. Conner Rousseau doopt de sp.a om tot Vooruit. En ook Joachim Coens, de voorzitter van CD&V, sluit een nieuwe naam niet uit. Wat Open Vld-voorzitter Egbert Lachaert in zijn vernieuwingsmouw heeft zitten, is nog een groot geheim.

Maar die vernieuwing mag geen cosmetica worden. "Het Liberaal Vlaams Verbond pleit al langer voor de herwaardering van inhoud, principes en een ideologisch onderbouwd liberaal maatschappijbeeld. De marketing-trend in de politiek is veel breder dan de liberale partij. Open Vld kan en moet echter beter. Als liberale partij moet zij het voortouw nemen in die politieke vernieuwing." Dat schrijven **Thibault Viaene** en **Werner Vandebrouwaene**, respectievelijk voorzitter en bestuurslid van het Liberaal Vlaams Verbond in een opiniestuk.

Het belangrijkste punt volgens hen is dat politici niet meer begrijpen wat politiek is. "Politiek is veel meer dan het passief vergaren van 'likes'. De kiezer wordt respectloos weggezet als anoniem en gezapig kiesvee. Politiek moet echter een evenwicht zoeken tussen populaire steun enerzijds en inhoud, principes en beleid anderzijds."

Open Vld moet zich volgens de LVV'ers intern herbronnen en zich terug naar de essentie bewegen: het vertolken van een liberaal mensbeeld in de 21ste eeuw. Ten tweede moet de participatie op de schop, kiesdrempel afgeschaft en kleinere kieskringen gevormd worden. Ook de hervorming van de partijfinanciering staat op hun verlanglijst. "Het is tijd voor liberale vernieuwing."

**Lees meer blz. 4:
Politiek is geen instagram.**

Een nieuw België met vier?

“Brussel blijft de knoop in een België met vier deelstaten.”

In debatten over een volgende staats-hervorming komt meer en meer het beruchte ‘Artikel 35’ van de Belgische Grondwet in beeld. Niemand minder dan de gerenommeerde Belgische Grondwet-specialist André Alen heeft in de Franstalige Brusselse krant ‘Le Soir’ (22 april 2021) en tijdens een boeiend debat van de denktank Re-Bel*, voorgesteld om werk te maken van de uitvoering van dit artikel.

Versleten

Dit artikel uit de vierde staats-hervorming, het Sint-Michielsakkoord van 1993, zegt u misschien niet veel, maar het wordt al jaren beschouwd als het ultieme sluitstuk van de Belgische staatsvorming. Het artikel zegt dat de federale overheid enkel die bevoegdheden mag uitoefenen die haar uitdrukkelijk zijn toegewezen door de Grondwet en de gewone wetten. Alle andere, zogenaamde ‘residuaire’, bevoegdheden, worden dan automatisch aan de deelstaten toegewezen. In zijn memoires schreef Jean-Luc Dehaene, de architect van de vierde staats-hervorming, dat artikel 35 een optie is als de huidige staatsvorm ‘tot op de draad versleten is’. We zijn blijkbaar op dit punt gekomen. Alen, die als grondwetspecialist en gewezen kabinetschef van Wilfried Martens en Jean-Luc Dehaene aan het stuur zat bij enkele staats-hervormingen, ziet de tijd rijp. Politici zoals PS-voorzitter Paul Magnette en Brussels minister Sven Gatz zien wel wat in de oefening van Alen en zijn tot enig studiewerk bereid. Belangrijke vraag is immers: “wat zal de federale staat dan nog mogen doen?”. Daar zegt het artikel niets over. Alen denkt aan voor de hand liggende bevoegdheden zoals defensie, de coördinatie van het buitenlands beleid, accijnzen en btw, het asielbeleid, de

ationale veiligheid (federale politie en een stuk justitie) en de openbare schuld. Over gezondheid en sociale zekerheid zijn de meningen al verdeeld. De coronacrisis toonde alvast aan dat enige federale coördinatie en sturing ontbraken en er misschien moet gedacht worden aan het herfederaliseren van de gezondheidszorgen en sociale zekerheid. De uitvoering van Artikel 35 moet gezien worden in een groter debat over de staatsvorm van het nieuwe België. Tijdens de webinar van Re-Bel lag het model ter tafel waarbij België zou kunnen bestaan uit vier deelstaten: Brussel, Wallonië, Vlaanderen en Ost-Belgiën (de Duitstalige Oostkantons), aangevuld natuurlijk met de federale staat die blijft bestaan. Gevolg van dit model is dat de gemeenschappen opgaan in de gewesten. Paul Magnette ziet voordelen in de vierledigheid, maar stelt wel al direct als voorwaarde dat het om een coöperatief federalisme blijft gaan. Solidariteit onder de deelstaten blijft voor de PS cruciaal. Zo kan voor hem Wallonie-Bruxelles, de instelling die Franstalige Walen en Brusselaars vertegenwoordigt, niet worden opgedoekt. En ook de band tussen Vlaanderen en Brussel overleeft in zijn plaatje.

Viertaktmotor

Ook iemand als Sven Gatz, Vlaams minister in de Brusselse regering, is minnaar geworden van een België met een ‘viertaktmotor’. Brussel is niet langer die tweetalige hoofdstad, maar een internationale en kosmopolitische metropool geworden waar er veel meer talen dan het Nederlands en het Frans

gesproken worden. Die meertaligheid heeft dan ook een ware Brusselse identiteit gekweekt. En hoe kan die beter tot uiting komen dan in een volwaardig, sterk Brussels Gewest?

Op de schop

Wat gebeurt er in dit model dan met de gemeenschappen? Gaan zij op de schop? Vlaanderen koos al van bij het begin van de staatsvorming voor een versmelting van de gemeenschap en het gewest. In Wallonië ziet men ook stilaan de voordelen van die eenvoud in. En de Duitstaligen willen niet liever dan in Eupen niet alleen voor cultuur en onderwijs, maar ook voor wegen en stedenbouw de lakens uit te delen. De grote uitdaging zal zijn hoe Brussel in zo’n vierdelige staatsvorm past. Mits de nodige aangepaste financiering (bijvoorbeeld voor onderwijs en cultuur) zou het Brussels Gewest dit wel kunnen dragen, maar voor gezondheid en welzijn is men best wat terughoudender. En wat met de bescherming van de rechten van de Nederlandstaligen in Brussel? André Alen raadt iedereen af om in het vierdelig gewestmodel de band tussen Vlaanderen en Brussel door te knippen. Het model met de gemeenschappen en gewesten werd uitgedacht precies om in Brussel de Vlamingen te beschermen. Territoriaal federalisme komt Wallonië en Vlaanderen misschien goed uit, de Vlamingen in Brussel wellicht niet. Tenzij zij bijkomende garanties krijgen om de kwaliteit van hun onderwijs te garanderen en hun wettelijk verankerde politieke macht te kunnen behouden. ■

(* het debat ‘Naar een België met zijn vieren?’, met onder meer PS-voorzitter Paul Magnette, Brussels Open Vld-minister Sven Gatz en grondwetspecialist André Alen, kan herbekeken worden via de website <https://rethinkingbelgium.eu>)

“Het is moeilijk een boek te schrijven met een simpele uitleg over journalistiek en waarom je er op moet kunnen vertrouwen. Je kan op veel vertrouwen, maar op veel ook niet,” schrijft Alan Rusbridger, “het is zoals de relatiestatus ‘it’s complicated’. We moeten goed opletten bij het consumeren van alle soorten moderne berichtgeving. Een sceptische lezer is een goede lezer”.

Gids tegen fake news

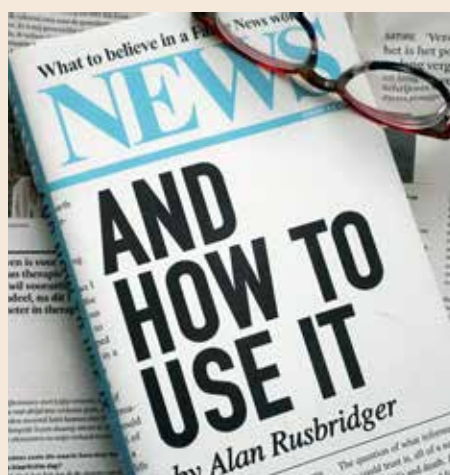
door Aviva Dierckx

De auteur van ‘News And How To Use It’ heet Alan Rusbridger, hij was hoofdredacteur van The Guardian en heeft ook een Pulitzer Prijs op zijn naam staan. Ik hoorde hem enkele jaren geleden spreken in Bozar naar aanleiding van de door de VUB georganiseerde Difference Day voor de Internationale Dag van de Persvrijheid. Hij is géén begenadigd spreker, dat viel tegen, maar hij was absoluut een top journalist en is nu ook een bijzonder boeiend schrijver.

That’s the question

Het boek begint met de vraag: wie kan je in vredesnaam nog vertrouwen? En die koppelt Rusbridger meteen aan de coronatijden waarin we leven, precies omdat het een kwestie van leven of dood kan zijn wélke informatie je consumeert of gelooft. Politici, wetenschappers, je vrienden, of journalisten – wie ga je geloven? Allemaal hebben ze toegang tot “de” media, velen benutten de ‘nieuwe’ media, sommigen creëren hun éigen media. In tijden van informatie-chaos en handig verpakt fake news, hoe kan je daar je weg nog in vinden, en verliezen klas-sieke media soms zélf het noorden in de veel groter geworden jungle?

Rusbridger ontleeft het stapsgewijs, met als grote cases de berichtgeving over de pandemie en die over de klimaatcrisis. Zijn kompas is de plaats die wetenschap moet krijgen en wat de elementen zijn die nog vertrouwen in een journalistieke aanpak kunnen bieden. Hij spreekt wat de invloeden van

binnen en van buiten uit zijn op een nieuws-garing en verspreiding, en geeft kapstokken mee om aan bronnenonderzoek te doen. Het boek is een prinsenspiegel voor wie verbonden is met de media, en een oogopener voor wie er de dagelijkse gebruiker van is. Hoewel Rusbridger vertrekt van wat hij kent, namelijk de Engelstalige media, voelt zijn analyse toch universeel genoeg aan om hem geen westerse oogkleppen te verwijten.

Van A tot Z

De wereld van journalistiek en media is vaak vooral interessant voor mensen uit de journalistiek en media. Veel insider-verslaggeving over hoe dat wereldje draait, zit vol jargon, academische beschouwing, en is niet echt gericht op net dié mensen die zo vlot in de val van het fake nieuws vallen, maar eerder op diegenen die het eigenlijk allemaal wel weten of zelf van ver of nabij met de media werken. Ook Alan Rusbridger staat bekend als zo’n journalist die boeken

voor journalisten schrijft (getuige zijn vorige boek *Breaking News*), maar met ‘News And How To Use It’ heeft hij een admirabele poging ondernomen om ook voor de leek begrijpelijk en behapbaar te blijven.

Dat behapbaar mag u letterlijk nemen, want u hoeft zijn boek niet van voor naar achter te lezen, hij heeft het ingedeeld in kleine, apart genietbare stukjes. Die lopen dan ook nog eens alfabetisch volgens onderwerp getiteld. Ik zou niet zo ver gaan dit een encyclopedie van de huidige mediawereld te noemen, Rusbridger heeft eerder alle gekende en nieuwe elementen die samen nieuws en journalistieke inspanning vormen gedeconstrueerd en opnieuw besproken. Het is een leesbaarder boek geworden doordat iedere letter/onderwerp een kort essay oplevert dat zou passen in de weekendkrant, en dat verder gaat dat een definitie van het beschreven fenomeen, maar aanzet om de eigen mening te scherpen. Of bij te sturen na het verorberen van een volgende hap, pardon media-term. Want hun verband wordt vanzelf wel duidelijk en anders geeft de auteur er ook nog een hint bij.

Gaan al die gretige believers van pseudo-wetenschap en vals nieuws door dit boek bekeerd raken? Neen, want uiteraard zullen zij dit, zelfs in de gekozen behapbare vorm, niet lezen. Maar de journalisten die in deze tijden voortdurend inspanningen moeten doen om het roer stevig te houden en niet in de verleiding te komen om naar clicks te hengelen, die wel. En u en ik ook. ■

Alan Rusbridger, News – and how to use it, Canongate, Edinburgh, 2020, 319 blz., 22,95 euro.

Politiek is geen Instagram

Sihame El Kaouakibi werd vorige maand wandelen gestuurd bij de Open Vld na een reeks onthullingen over beweerdelijke malversaties bij vzw's en oneigenlijk gebruik van subsidiegeld. De malaise bij de liberale partij legt twee bredere problemen bloot: een compleet doorgeslagen marketingdenken en een participatie op steroïden.

door Thibault Viaene,
voorzitter van het Liberaal
Vlaams Verbond,

Werner Vandenbruwaene,
bestuurslid van het Liberaal
Vlaams Verbond

Politieke partijen weten in Vlaanderen niet langer van welk hout pijlen maken. Ze scheuren elkaar in alle haast voorbij op zoek naar de waan en de like van de dag. De affaire over de campagnegeld van Sihame El Kaouakibi illustreert hoe een dolende Open Vld het slachtoffer werd van haar eigen profileringsdrang. Het Liberaal Vlaams Verbond (LVV) pleit al langer voor de herwaardering van inhoud, principes en een ideologisch onderbouwd liberaal maatschappijbeeld. De marketing-trend in de politiek is veel breder dan de liberale partij. Open Vld kan en moet echter beter. Als liberale partij moet zij het voortouw nemen in die politieke vernieuwing.

Lessen

Sihame-gate leert ons alvast enkele lessen. De Vlaamse liberalen lijden aan bloedarmoede. Net als de andere traditionele partijen slaagt ook de Open Vld er niet langer in om eigen talent te ontdekken, op te leiden en te laten doorgroeien. Het verdwijnen van

De zaak Sihame El Kaouakibi: het gevolg van een compleet doorgeslagen marketingdenken.

de zuilen heeft deze partijen een belangrijke kweekvijver ontnomen waar ze blijkbaar nog steeds geen oplossing voor hebben gevonden. Net zoals het voetbalmodel van

de Galacticos van Real Madrid, moeten "sterren" worden binnengehaald. Dat deze zogenaamde sterren over weinig notie van het liberaal gedachtegoed beschikken, is bijzaak. Enkel de présence en aantal volgers op sociale media tellen.

Politieke bloedarmoede valt niet met geld op te lossen. De riant partijfinanciering creëert een boterzacht kussen van verdwazing, waarin matige kopstukken comfortabel wegzakken. Dit kussen zit het afstraffen van slechte prestaties in de weg. Partijfondsen – uw belastinggeld – worden zonder veel nadenken rondgestrooid. Ooit waren spaarzaamheid en gezonde overheidsfinanciën kernwaarden van het liberalisme. Op dit moment heeft de Open Vld elke liberale ideologische reflex echter overboord gooid. Er is geen emancipatie van de burger, geen wantrouwen tegenover een oebes staatsapparaat, geen fundamentele rechtstreekse reflex.

“De politiek-ethische band tussen burger en politicus wordt vervangen door een commerciële band tussen consument en marketeer.”

Open Vld heeft nu de kans om een vernieuwing op te starten voor de liberale familie en voor de Vlaamse democratie in het algemeen.

Het belangrijkste punt is misschien wel dat politici niet meer begrijpen wat politiek is. Politiek is veel meer dan het passief vergaren van likes. De kiezer wordt respectloos weggezet als anoniem en gezapig kiesvee. Politiek moet echter een evenwicht zoeken tussen populaire steun enerzijds en inhoud, principes en beleid anderzijds. Voorwaar geen evident evenwicht, dat geven we toe. Maar nu wordt alles geofferd op het altaar van een vage populariteit. De zoektocht van de Instapolitici naar kiezers is het gevolg, zelfs de essentie, van dit marketingverhaal. De politiek-ethische band tussen burger en politicus wordt vervangen door een commerciële band tussen consument en marketer. Onze democratie is verworden tot een supermarkt waar producten op een zo aantrekkelijk mogelijke wijze worden aangeboden.

Puber

Eigenlijk verbaast dit gedrag niet. Het amechtig zoeken naar een kiezers is het gevolg van een op hol geslagen marketingverhaal. Wanneer je niet met vertrouwen en kennis van het eigen verhaal, de eigen principes en ideeën kan uitdragen, word je

angstig, en scroll je verder op de social media feed om te kijken waar alle likes heen gaan. "Misschien word ook ik wel cool met die hippe schoenen". De Open Vld gedraagt zich als een te jonge puber op de speelplaats van een middelbare school: zo angstig om erbij te horen, dat de eigen identiteit verdwijnt.

Voor zij die het met leedvermaak aanzien als een vreemde, trans-Atlantische mutatie: Trump is een symptoom van een globale democratische ziekte, geen verre uitzondering. Als marketing en slogans het enige zijn dat rest, is politiek een ziel- en doelloos bedrijf, dat enkel de carrière van enkelen dient. Dat kan nooit in naam van enig liberaal ideaal zijn.

Alle partijen zijn in dit bedje ziek. Maar wanneer niemand het voortouw neemt, vormt K3 in 2030 het kernkabinet.

Er dringen zich twee onmiddellijke zaken aan, die niet langer genegeerd kunnen worden: allereerst, Open VLD moet intern herbronnen en zich terug naar de bron en de essentie bewegen: het vertolken van een liberaal mensbeeld in de 21ste eeuw. Dat vereist het articuleren, het uitschreeuwen van kernwaarden en het maken van keuzes.

Ten tweede moet de participatie op de schop. Dit model leidt tot de inhoudsloze dominantie van marketeers, ronduit slecht bestuur en een slinkende democratische legitimiteit. Een dodelijke cocktail.

Politieke vernieuwing houdt minstens in dat de parlementen terug hun grondwettelijke taak kunnen vervullen. Laat daarom de rol van fractieleider(s) samenvallen met die van partijvoorzitter(s). Verder dient de kiesdrempel te worden afgeschaft, gezien dit politieke innovatie fnuikt. Ook moeten kieskringen terug kleiner gemaakt worden, ten einde de band tussen burger en parlementslid te herstellen. Ten slotte dienen kabinetten afgeslankt te worden en moet partijfinanciering verregaand hervormd worden. Verantwoordelijkheid en rekenschap moeten terug onderdeel van de politieke cultuur worden. Het model van de onthechte, beschermde marketer aan de knoppen van de partij rijdt ons de recht afgrond in.

Plus est en vous, Open Vld. Gebruik dit moment om een vernieuwing op te starten, voor de liberale familie, maar ook voor de Vlaamse democratie in het algemeen. De burger zal u dankbaar zijn. ■

Volg het LVV op sociale media:
<https://www.facebook.com/hetlvv/>
<https://twitter.com/hetLVV>

De moeilijke Neder

De jongste verkiezingen voor de Tweede Kamer in Nederland op 17 maart hadden een opkomst van 79,3% of 10,4 miljoen uitgebrachte stemmen. De uitslag vertaalt zich in een ongekende hoeveelheid van partijen in de Tweede Kamer, weinig echte winnaars, veel verliezers en hoge ambities. Maar na het tellen van de stemmen volgt de verdeling van de macht! En dat is in een regelrechte ramp geëindigd: de regeringsvorming, die sinds 2012 wordt geleid door de Tweede Kamer op aandringen van D66, onttaarde in een fikse ruzie over de persoon van Mark Rutte na het uitlekken van een interne onderhandelingsnota waarin Rutte voorstelde om een kamerlid van het CDA opzij te zetten. Rutte overleefde nauwelijks een vertrouwensstemming in het Nederlands parlement.

door Prof. Herman Matthijs
(VUB & UGent)

De uitslag

De 150 zetels worden verdeeld op basis van een nationale verdeling met als kiesdeler in 2021: 70.107 stemmen. Dat is de waarde van een zetel in de Tweede Kamer. Liefst 17 partijen treden toe tot de Tweede Kamer met nog maar één partij die over de 20% der stemmen gaat: de VVD (21,9%). De lijsttrekker van de rechts liberale VVD, minister-president Mark Rutte, haalt liefst 1.988.651 voorkeurstemmen op een lijst totaal van 2,2 miljoen! Dat geeft de partij een totaal van 34 zetels (+1). Dat is het derde beste resultaat uit de geschiedenis. Tussen de vork van 10 en 20% zijn er maar twee partijen terug te vinden, namelijk: de links liberalen van D66 met 15% der stemmen en 24 zetels (+5) alsook de PVV met 11,8% of 17 zetels (-3). D66-lijsttrekker Kaag behaalde 1,2 voorkeurstemmen en PVV-lijsttrekker Wilders iets over het miljoen. Voor D66 is dat een evenaring van het 'Van Mierlo' resultaat uit 1994. Onder de 10% volgt het CDA met een uitslag van 9,5% of 15 zetels (-4). Het CDA valt ook terug naar een vierde plaats met 990.000 stemmen. De interne strijd tussen Hoekstra (437.00) en Omtzigt (342.000) wordt gewonnen door de CDA-leider. Tussen de 5 en de 10% plaatsten

de kiezers ook de Pv/dA (9 zetels), de SP (9 zetels), GroenLinks (8) en het forum (8). Onder de vijf procent volgen liefst negen partijen: ChristenUnie, SGP, dierenpartij, VOLT, JA21, boer burger, het Turkse denk, 50plus en het uiterst linkse BJ1. Deze laatste partij haalt met 87.238 stemmen of 0,84% één zetel! Het resultaat is dus een enorm versnipperd landschap. Maar de uitredende ploeg Rutte III haalt een meerderheid in de Tweede Kamer.

Het Nederlandse Huis telt nu 91 mannen en 59 vrouwen. De best vertegenwoordigde groep is die tussen 35-49 jaar met 82 leden. De demografisch belangrijkste groep van 65-plussers telt maar drie Kamerleden. Nog een zeer opvallend gegeven is de geogra-

fische spreiding van de leden. Inderdaad liefst 50 TK-leden wonen in de provincie Zuid-Holland en dan volgt Noord-Holland met 39. De provincies Zeeland en Drenthe hebben elk maar één verkozenen! Nog maar zes partijen komen als eerste uit in een gemeente: VVD, D66, CDA, CU, SGP en de PVV. De rechts liberale VVD komt in de meeste gemeenten als eerste uit en dat ook in drie grootsteden: Den Haag (de thuisstad van Rutte), Eindhoven en Maastricht. In alle andere steden komt D66 als eerste uit. De VVD verliest stemmen aan D66 in de rijke West-Hollandse gemeenten. Maar de VVD wint fors bij in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg en daar vooral van het CDA. D66 wint ook stemmen bij uit de kiesvijver van GroenLinks.

De Nederlandse premier Mark Rutte overleefde nauwelijks een vertrouwensstemming in de Tweede Kamer.

Fikse rel

De regeringsvorming, die sinds 2012 wordt geleid door de Tweede Kamer op aandringen van D66, onttaarde al snel in een fikse ruzie over de persoon van Mark Rutte. Want die heeft in het gesprek met de verkenners Ollongren (D66) en Joritsma (VVD) gesproken over de CDA'er Omtzigt. Deze laatste zijn positie binnen het CDA was de afgelopen maanden dagelijks nieuws! Dat nieuws kwam naar buiten via een ANP-fotograaf, die een nota van de twee dames kon vastleggen op beeld. Rutte herinnerde zich dat

landse formatie

De nu al historische foto die de hele Nederlandse formatie onderuit haalde: Kasja Ollongren van D66 verliet inderhaast de onderhandelingstafel wegens ziekte, maar vergat (?) een nota weg te stoppen waarin Mark Rutte het opzijzetten van een CDA-parlementslicid eiste.

eerst niet. Maat stelde dat dit 'Omtzigt-gesprek' een detail was in zijn volledig gesprek met Ollongren en Joritsma. Trouwens die twee verkenner bevestigden dat ook. Desalniettemin kreeg hij al het politiek vuil over zich heen. Wat resulteerde in een motie van afkeuring tegen Rutte: iedereen tegen de VVD! Hoe dat men een fractieleider-parlementslicid kan straffen om zijn gesprek bij verkenner, dat kon wel niemand uitleggen. Enfin, het was een opgezet verhaal van Kaag e.a. om Rutte te doen bloeden. Want de nijd, jaloezie en afgunst inzake de uitslag van de VVD'er Rutte droop er vanaf in de Tweede kamer. Het tweede duo van verkenner met Van Ark (VVD) en Koolmees (D66) werd al snel wandelen gestuurd. Kortom de parlementaire regeringsvorming is geen succes in 2021 en het Koninklijk Paleis heeft daar geamuseerd naar gekeken. Uiteindelijk werd minister van Staat Herman Tjeenk Willink met de formatie bedacht. Deze 79 jarige gepensioneerde magistraat en politiek verbonden met de Pv/dA moet de formatie nu gaan open breken. Uiteraard is dit geen reclame voor de beide liberale partijen.

Wie met wie ?

Gezien het feit dat de meeste partijen niet met de PVV willen besturen, is er niet veel mogelijk na deze uitslag. D66 zou kunnen proberen om Kaag minister-president te maken. Doch is dit mathematisch zeer moeilijk

en dan wordt het een zeer links kabinet. Het CDA zal dat zeker niet zien zitten en ook voor D66 is dat een electoraal drama. Dus VVD, D66 en het CDA moeten opnieuw samen besturen en dat geeft 73 zetels in de Tweede Kamer. In feite is er nog een vierde partij nodig en daarover is er zeer veel keuze. Desalniettemin liggen de standpunten tussen deze drie partijen zeer erg uiteen over landbouw, milieu, energie, platteland, migratie, veiligheid enz. Het gemakkelijkst is dan nog de relatieve samenhang tussen VVD en D66 omtrent de budgettaire alsook fiscale materies.

Tevens moet er gezocht worden naar een meerderheid binnen de Eerste Kamer. Want die was afwezig bij Rutte III en dat leidde meermaals tot problemen in de Nederlandse Senaat. Het ziet er naar uit dat deze regeringsvorming zeer lang gaat duren. Want de eerste pogingen gingen naar de afgrond door het gebrek aan geheimhouding, discretie en dus geen vertrouwen. Nogal wat partijen willen niet meer verder met Mark Rutte als minister-president. Maar de VVD gaat als grootste partij en met zo een stemmenkanon dit niet zomaar laten gebeuren. Desalniettemin heeft de VVD een probleem, want er staat geen opvolger klaar na Mark Rutte. Trouwens als Rutte niet in de regering kan, dan zal VVD hetzelfde eisen voor Kaag. Beiden fractieleider maken in de Tweede Kamer zou pas vuurwerk geven.

Droomt partijleider van D66 Sigrid Kaag al van het Nederlandse premierschap?

Maar op 7 april werd een eerste dooi ingezet tussen de beide liberale partijen. Vera Bergkamp (D66) mag de Tweede Kamer leiden als 'Speaker of the House'. Dus D66-leidster Kaag zal zich wat rustiger moeten opstellen inzake de positie van Rutte in het torentje.

Toch Rutte IV?

Deze uitslag heeft Nederland een Israëli-sche uitslag gegeven met veel partijen en daardoor moeilijke formaties. Het verschil is wel dat er bij de noorderburen geen automatisme bestaat om nieuwe verkiezingen te houden na een bepaalde periode als blijkt dat de regeringsvorming nergens uitkomt. Een ander vraagstuk is de invoering van een kiesdrempel. Inderdaad een dergelijke introductie à la de Belgische 5%, zou het aantal partijen in de Tweede Kamer verminderen van 17 naar 8 partijen. Met andere woorden: de uittredende vierpartijen coalitie Rutte III gaat nog een hele tijd het beleid voeren in de noordelijke Nederlanden. En Mark Rutte die ploegt voort naar .... Rutte IV? ■

Eind vorige eeuw stond ik op het eilandje Kinmen (Quemoy). Ik had een interview met de “commissioner”, de gouverneur, die een groot verdediger was van de enige industrie op Kinmen: de distilleerderij Kaoliang, een goedje dat zelfs de romp van een fregat doet openkraken. Ik begaf me op glad ijs door hem naar zijn politieke inzichten te vragen. Kinmen ligt namelijk op amper twee kilometer van de Chinese kustlijn. Al drie keer was het doelwit van openlijke gevechten en beschietingen tussen het Rode Leger en de Taiwanese strijdkrachten.

Straatgevechten

door Lukas De Vos

Het heeft iets aandoenlijks, maandenlang onder vuur liggen, terwijl er meer soldaten (tot 100.000 zelfs) dan burgers woonden. Kaoliang was een perfecte opkikker. Het heeft ook iets wonderlijks. Het hele eiland is vandaag een open museum, er staan zelfs nog vliegtuigen uit de jaren vijftig die je anders alleen nog in stripverhalen van Buck Danny terugvindt. De Sabre F-86! Minder opwekkend waren de kustbunkers die met lange gangen verbonden zijn en uitzicht geven op de overkant. Ik schrok me een hoedje toen ik uitvergrootte en pal in het gezicht keek van een Chinese grensbewaker die mij, de gweilo, met evenveel verbazing bekeek. Je blijft je afvragen wat ze tegenhield om die vlekken in de Zuid-Chinese Zee massaal aan te vallen en plat te leggen.

In de steek gelaten

De gouverneur lichtte, na een drietal Kaoliangs, een tipje van de sluier. Hij voelde zich in de steek gelaten. “Taipei ligt ver af”, knikte hij (een goed uur vliegen), “en van die andere kant willen we niet weten”. Wat wou hij dan wel? Mijn tolk glimlachte: “Onafhankelijkheid, zegt hij.” En dan wat zachter: “Eigenlijk het status quo, want er wordt hier gesmokkeld als zot. Vers fruit en groenten van het vasteland in ruil voor half afgewerkte computeronderdelen.”

Dat kon natuurlijk maar blijven duren zolang er boven zijn hoofd gelijkwaardige afdreigingsmogelijkheden bestonden. De Verenigde Staten hadden al in 1954 een gemeenschappelijk defensieverdrag gesloten met de ROC (Tsjangs Chinese Republiek), en zette de Zevende Vloot en de luchtmacht in om elke verdere poging tot invasie te verhinderen.

De Volksrepubliek zit op een enorme dollarberg, die ze verzameld heeft door goedkope productie, namaak, bedrijfspionage en oneerlijke mededinging (d.w.z. door staatssteun aan bedrijven, wetgeving die buitenlandse bedrijven benadeelt, verplichte overdracht van bedrijfsgeheimen en dies meer). De Verenigde Staten hebben dan wel de Sovjet-Unie failliet geconcurrereerd in een ongeziene wapenwedloop, maar heeft ook een staatsschuld van ettelijke triljoenen. Zolang de dollar evenwel de referentiemunt blijft, kan zij haar economisch overwicht blijven uitbuiten, zelfs al zal China straks de VS voorbijsteken als grootste producent.

Geschonden afspraken

Diplomatiek heeft China zich na de Culturele Revolutie (1966-1976) opgeworpen als de grootste verdediger en geldschieter (later bleek het vaak om woekerleningen te gaan) van wat de “Derde Wereld” heette. Peking kocht gewoon armlastige regeringen – en hebzuchtige regeringsleiders – uit om zijn eigen belangen (ertsen, mineralen, olie) te ver-

Het eiland Kinmen, of Quemoy.

dedigen en politiek Taiwan te isoleren. Dat is aardig gelukt na de knieval van Nixon in Peking (1972) en de zetelwissel tussen Peking en Taipei in de Veiligheidsraad (1979), wat de nationalist in het verdomhoekje duwde. Met de snelle groei van zijn strak geleide economie ontwikkelde China zich tot een gelijkwaardige tegenstander van de VS. Het veroorlooft zich nu schaamteloos om internationale afspraken naar eigen goeddunken te breken. Ik denk aan de behandeling van Hongkong (de gewaarborgde rechtstreekse verkiezingen in de Basic Law en de vrijheid van meningsuiting die 50 jaar hadden moeten gelden, tot 2047, zijn inmiddels begraven: het parlement wordt voortaan zo goed als aangeduid, nu elke kandidaat op “patriottisme” gescreend wordt, en dissidenten veroor-

Lukas De Vos: "Ik schrok me een hoedje toen ik uitvergrootte en pal in het gezicht keek van een Chinese grensbewaker die mij, de gewoelo, met evenveel verbazing bekeek."

deeld). Of aan de verwerping van het internationale zeerecht. Of aan het verbod om van atollen kunstmatige eilanden te maken in de Zuid-Chinese Zee om wederrechtelijk aanspraak te maken op de zeebodemschatten, visserijrechten, en kustcontrole.

Europees doel

De stille veroveringspolitiek is snel duidelijk geworden in Afrika, maar Chinese investeringen verzwakken nu ook Europa. Zopas heeft de Hongaarse leider Viktor Orbán een nieuwe universiteitscampus aan China uitbesteed, Griekenland heeft zijn haven Pirae-

us verkocht, de nieuwe "Zijderoute" verleidt tal van Europese lidstaten. Geen enkel Europees land durft het aan diplomatieke betrekkingen met Taipei aan te gaan, al heeft zelfs de EU er een eigen vertegenwoordiging. Nog amper 15 staatjes erkennen Taiwan. Militair is China ook de evenknie geworden van de VS, en hakt zich stilaan een invloedszone uit in heel Zuid-Oost-Azië.

Het wordt vooral uitkijken of de Amerikanen voldoende steunpunten kunnen behouden, van Guam tot de Filippijnen, van Japan tot Taiwan, om de aanvoerlijnen intact te houden in geval van een gewapend conflict. De eerste opdracht lijkt de versterking van Taiwan te zijn, en de juridische slag om de "open zeeën" te behouden. De lont brandt. Daar is geen twijfel over, de aanleiding ligt voor de hand. Dit jaar viert de communistische partij haar 100ste verjaardag, ze werd in Sjanghai gesticht op 23 juli 1921. Dat zou het meesterstuk van Xi Jinping kunnen zijn, de hereniging van het keizerlijke China – hoewel hij dan een nieuwe uitdaging moet vinden om de streek rond Vladivostok terug te krijgen, want die stukken verloren ze in 1858-1860, net zoals ze Hongkong moesten afgeven in 1842 na de verloren Opiumoorlogen. Een alternatieve datum kan 1 augustus 2027 zijn, een eeuw na de oprichting van het Volksbevrijdingsleger.

Verharde toon

Wel verhardt de toon snel tegenover Taiwan.

Verwacht, want Peking wisselt van wortel en stok naar gelang van wie de macht heeft, de Kwomintang die meer banden wil, of de Democraten, die inspelen op de anti-Chinese gevoelens (zeker na Hongkong). De hervrekiezing van president Tsai Ing-wen heeft de ontspanning geen goed gedaan. Zij verdedigt de onafhankelijke koers, mét steun van de bevolking; de helft voelt zich geen Chinees meer, nog een kwart heeft twijfels.

Cruciaal is de positie van de VS. Joe Biden belde begin februari met Xi. Over Taiwan, Hongkong en Oost-Turkestan. Minder opvallend: vlak nadat hij twee vliegdekschepen door de Zuid-Chinese Zee liet varen. Dat opbod intensifieert. Op 9 april versoepelde Biden Amerikaanse bezoeken aan Taiwan. Een officiële afvaardiging van drie politici (met twee ex-ministers) bracht een driedaags bezoek aan Tsai en Taiwan ter gelegenheid van 42 jaar samenwerkingsverdrag. Op zee hield China intussen oefeningen bij de betwiste Pratasarchipel (Taiwanees gebied), nadat het voor de bijna 400ste keer sinds 2020 het luchtruim schond. Niet zomaar, maar met 25 gevechts- en bombardementsvliegtuigen. De zaak eskaleert. Japan maakt zich zorgen, onder Trump leverden de VS voor 17 miljard dollar wapens aan Taiwan, het land zelf bouwt in snel tempo zijn verdediging op: een eerste amfibievrachtschip liep op 13 april van stapel in Kaohsiung, Tsai kondigde een hele reeks aan, de retoriek volgt. De woordvoerder van de gemengde Commissie Vasteland-Taiwan, Qiu Yizheng, zei onomwonden dat "in de voorbije 110 jaar Taiwan nooit behoorde tot de Volksrepubliek".

Lesje leren

In de VS wordt al duchtig gespeculeerd over hoe China een lesje te leren. The Economist ziet de militaire verzwakking van de VS, maar ook hefbomen: bij een aanval kun je onmiddellijk "geo-economische afschrikking" activeren. Die sluit China uit van alle dollargerelateerde financiële en handelsbewegingen. Volstaat dat niet, dan kan de Zevende Vloot alle zeewegen afsluiten voor in- en uitvoer, en China volledig weren van de kapitaalmarkten. Dat klinkt ambitieus. Een glas Kaoliang zou hier best op zijn plaats zijn. ■

Het hele eiland Kinmen is vandaag een open museum, er staan zelfs nog vliegtuigen uit de jaren vijftig die je anders alleen nog in stripverhalen van Buck Danny terugvindt. De Sabre F-86!

De laatste gouverneur

Voor wie meer wil weten over de recente monetaire geschiedenis van ons land, is het boek van Rik Van Cauwelaert over gouverneur van de Nationale Bank Fons Verplaetse (1930-2020) een 'must'. Het boek met als titel 'De Laatste Gouverneur' overspant de periode van begin jaren tachtig met de devaluatie van de Belgische frank tot en met de invoering van de euro.

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Verplaetse is bij het bredere publiek evenwel bekend als de man die in zijn Ardens buitenverblijf in Poupehan de top van de 'katholieke' beslissers ontving, zoals Wilfried Martens en ACV-vakbondsbaas Jef Houthuys. Van Cauwelaert noemt Verplaetse evenwel toch "de laatste onafhankelijke gouverneur" van de Nationale Bank van België (NBB).

De methode Verplaetse

Het vlot leesbaar boek bevat een ongeziene rijkdom aan feiten, anekdotes en nuttige achtergrondinformatie. Het beschrijft de raderen van ons macro-economisch beleid, de invloed en de wederzijdse bevruchting van de syndicale en patronale organisaties, de "hau-te finance" en de academische wereld. Bovendien komt in heel dit verhaal de menselijke factor naar voor: dit hele proces kan niet werken als een (beperkte) groep van mensen niet dezelfde visie, dezelfde doelstellingen voor ogen hebben. Dit hele mechanisme wordt geconcretiseerd rond de centrale figuur van dit boek: Fons Verplaetse.

We leren hem kennen als een bovenmaats intelligent man, oplossingsgericht denker en grondig in de dossierkennis. Dit aangevuld met zijn tactisch doorzicht, zijn overredingskracht, ja vaak intimidatie, sluw en geslepen, maakte van hem een geducht tegenstrever in debatten. Misschien kan de NBB eens een studie wijden aan zijn bijdrage aan de Brusselse horeca: zijn lobbywerk en/of "intellectuele massage" vonden meestal plaats

aan een tafel in een van de betere Brusselse restaurants.

In 11 hoofdstukken worden de 3 centrale thema's van dit boek uitgewerkt: de devaluatie van de Belgische Frank in 1982, de koppeling van de frank aan de DM (1991) en de introductie van de frank in het Europees Monetair Systeem (1993) met als concrete uiting, de vervanging van de frank door de Euro (2002).

Leemte

Verplaetse die als jonge econoom begin jaren vijftig bij de NBB begon te werken, dacht reeds vroeg na over wat er moest gebeuren om begrotingen beter onder controle te krijgen en te houden. Een monetaire unie was volgens hem het enige antwoord. De auteur slaagt erin dit hele proces te beschrijven met een onwaarschijnlijke hoeveelheid detailinformatie waardoor het boek bijna leest als een thriller. Het ongenueanceerde beeld van de nogal boertige man dat de publieke opinie vaak van Fons Verplaetse had, wordt met veel warmte bijgewerkt, zonder evenwel in verheerlijking te vervallen.

Ook de Poupehan-saga wordt in zijn context geplaatst. Wel viel ons de "leemte" op (vooral als men ziet over welke grote hoeveelheid soms erg vertrouwelijke informatie de auteur beschikt), namelijk de (op zijn zachtst gezegd) "gespannen" verhouding van Fons Verplaetse met het duo Guy Verhofstadt –

Luc Coene. Het was een publiek geheim dat de grote baas van het ACV Jef Houthuys (en dus Verplaetse?) niet overweg kon met "dat joenk", zoals Verhofstadt door Houthuys werd genoemd. En dat Verplaetse en Coene (beiden afkomstig uit de NBB) moeilijk door eenzelfde deur konden, was ook "common knowledge". Slechts in de Epiloog van het boek komt dit – bijna terloops en met heel veel pudeur – aan bod. Misschien omdat ondertussen beide personages jammer genoeg overleden zijn?

Ook had de auteur beter een keuze gemaakt tussen een chronologische en een thematische opbouw. Als men elk thema vanuit zijn ontstaan wil schetsen dan komen er ongewild chronologische herhalingen. Zo begint het boek in hoofdstuk 1 en 2 met de aanloop naar de invoering van de Euro. Pas in hoofdstuk 3 wordt dan stilgestaan bij de jeugd van Fons Verplaetse.

Al bij al een méér dan lezenswaardig boek dat een verhelderend inzicht geeft in een vrij woelige periode van onze recentere monetair-economische, maar ook – en vooral – politieke geschiedenis van ons land. Een aanrader dus! ■

Rik Van Cauwelaert, *De Laatste Gouverneur, Alfons Verplaetse en de politiek*, Davidsfonds Uitgeverij, Leuven, 2021, 271 blz., 29,99 euro. De omslag bevat het schilderij dat Roger Raveel, een streekgenoot van Verplaetse, van de gouverneur maakte.

LWV-lezing

Op woensdag 28 april 2021 om 20 uur nodigt het LWV u uit deel te nemen aan de online-lezing van auteur Rik Van Cauwelaert over zijn boek.

Meer info (en achteraf ook opnieuw te bekijken) op <https://www.facebook.com/events/1642053139315466/>

Alle remmen los

De twee ondertitels op de cover zeggen alles: seks, sadisme en swastika's. Een afdaling in de riolen van pulpcinema uit de wilde jaren '70. Dat Jan Verheyen kan schrijven heeft hij al decennia lang bewezen in filmtijdschriften, maand- en weekbladen en kranten.

door John Rijpens

Hij schrijft, zoals hij spreekt, of zoals iemand bananen eet. Het moest ervan komen, dat een film-nerd 'par excellence' als **Jan Verheyen** zijn ongezone kennis van B- tot Z-films ooit te boek zou stellen.

Klein kunstje

Jarenlang dweilde hij door Vlaanderen met zijn zogenaamde theatershow 'De nacht van de wanspraak' en leverde hij aan Kanaal 2 van destijds de cultprogramma's 'Film Night Special' en 'Cult Night'. Voor Verheyen, met andere woorden, een klein kunstje om dit boek te schrijven. Door uitgeverij Houtekiet rijkelijk op groot formaat uitgegeven met honderden foto's, de ene wat pikanter dan de andere, uit het persoonlijk archief van Verheyen.

Na een lekkere inleiding, 'In goed gezelschap', over zombies en kannibalen, laat hij de beesten los in een eerste deel, over haaien, octopussen, piranha's, krokodillen, alligators en andere alles behalve lieve onderwaterwezens.

In 'Bitches behind bars' komen de vrouwen-gevangenisfilms aan beurt, gevolgd door wat Verheyen 'de sadiconaaazista' noemt, over seks, sadisme en swastika's met verbijsterend veel aandacht voor 'Ilsa, she wolf of the SS' en de tientallen epigonen van Ilsa. Wat minder gemakkelijk schrijft hij over seksfilm, seks is nu eenmaal een bij uitstek subjectief begrip. Sommigen denken bij dit woord aan blote vrouwen, zwarte jarretelgordeltjes, striptease en damesworstelen, anderen aan vrijpartijen: voor de een is seks zondig maar prettig, voor de ander leuk maar onfatsoenlijk, of zelfs oninteressant.

Ondeugende nonnen

Een weinig bizar, maar best verklaarbaar blijft Verheyen stilstaan bij ondeugende nonnen onder de noemer 'nunsplotation'. Ontucht uit Oostenrijk en Duitsland worden geestig besproken in het hoofdstuk Jodelen doet mijn leren broekje jeuken over het fenomeen van de Tilorenseksfilms.

Veel te lang blijft de auteur vervolgens in nog maar eens beestenfilms: mieren, sprinkhanen, kakkerlakken, bijen en wespen, muggen en teken, pluimvee, wormen, bloedzuigers, slakken en gila's, muizen, vleermuizen, ratten, honden en katten, varkens, schapen, vogels...

Een apart hoofdstuk krijgen de rampenfilms, wraakfilms, de modo canefilms (in de jaren zeventig). De eerste Mondo Cane-film van Gualtiero Jacopetti dateert al van 1962!

Seks en geweld keert later in het boek nog eens terug naast oorlog, slavernij, inquisitie. De behandelde onderwerpen lijken wel ein-

deloos. Hoewel het mij opvalt dat de stoute Franse riolenfilms nauwelijks aan bod komen. En zelfs onze eigen stoute seksfilmer Guy J. Nijs wordt niet vernoemd. Heeft Verheyen nooit gehoord van onze wielerkampioen Rik Van Steenberghe die in Nijs' Pandore/Eiland der lusten/Lovers Candle naast de beeldmooie en sexy Diane Lee de rol speelt van een Griekse visser.

Gelukkig bevat 'Alle remmen los!' Een absoluut noodzakelijke index met alle besproken filmtitels. Overbodig lijken mij de zogenaamde 'guilty pleasures'-bijdragen van enkele 'notoire filmmakers' als Erik Van Looy, Harry Kümel, Roel Reiné, Martin Koolhoven, Jonas Govaerts, Robin Pront. Hadden wij allen geen geheime filmadoraties tijdens onze tienerjaren?

Over de zogenaamde seksbioscoopjes, waar al dat fraais te zien was, houdt de auteur zich te gedeisd. Het was een specialisatie, die duidelijk optrad en op economische gronden berustte: het publiek wilde seks, de televisie bracht maar bij mondjesmaat programma's die de lustgevoelens op de juiste wijze streelden. Dus laten we maar seksfilms brengen en het systeem leek te werken, steeds meer bioscopen en verhuurkantoren stortten zich op de markt van het onversneden sekswerk.

Kijkboek

'Alle remmen los!' is in eerste instantie een genoeglijk kijkboek over al dan niet wanstaltelijke films uit de jaren 1970. Jammer dat een index met namen van de regisseurs ontbreekt. Of vond Verheyen de namen van de regisseurs van pulpfilms doelloos? ■

Jan Verheyen, *Alle remmen los!* Uitg. Houtekiet, Antwerpen, 2020, 430 blz., 35 euro.

“Oproep aan al de Vrouwen!”

door Kim Descheemaeker,
Liberas

De burgerij vindt dit een goede leerschool voor de dames, omdat het gemeentelijke niveau zogenaamd goed aansluit bij het bestieren van een huishouden. De Liberale Partij richt zich voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1921 meteen tot het nieuwe kiespubliek. In Antwerpen wordt zelfs een uitgebreide brochure opgesteld onder de titel Oproep aan al de Vrouwen!. In het programma staat onder meer het toelaten van vrouwen tot ambten in openbare besturen.

Weinig kandidaten

Er zijn niet veel vrouwen die zich kandidaat stellen. In Oost-Vlaanderen zijn dit slechts 136 vrouwen, ofwel 2,4 procent van alle kandidaten. Wellicht is dit in de andere provincies nauwelijks anders. Bovendien krijgen vrouwen vaak onverkiesbare plaatsen toegewezen. In de stad Antwerpen gaat het er anders aan toe. Er staan niet minder dan zeven vrouwen op de lijst, en volgens de partij staan drie dames op een verkiesbare plaats. Op de zesde plaats vinden we Josephine Van de Weygaert. Vervolgens volgen vrouwelijke kandidates om de zes plaatsen: Joséphine De Visscher, Gabriëlle Kreglinger, Louise Lux,

Bij het ontstaan van België in 1830 wordt aan vrouwen geen stemrecht toegekend. Ook wanneer mannen het algemeen enkelvoudig stemrecht krijgen in 1919 wordt geen stem verleend aan vrouwen. De partijen vrezen voor een verstoring van het electorale evenwicht als vrouwen zich politiek zouden uitspreken. Bovendien vindt men dat de plaats van de vrouw in de privésfeer is en niet op het publieke toneel dat de politiek is. Uiteindelijk wordt een wet gestemd waardoor vrouwen bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1921 voor het eerst mogen stemmen en zich voor alle politieke niveaus verkiesbaar kunnen stellen.

Laure de Wael, Gabriëlle De Smet en Clemence Van Heesbeke.

Opvallend vaak vinden vrouwen met een functie in het onderwijs hun weg naar de politiek. Waarschijnlijk komt dit omdat ze al een publieke functie uitoefenen en de stap voor hen dus kleiner is. Op de Antwerpse lijst is Van de Weygaert bijvoorbeeld leerkracht. In Brussel nemen mevrouw Stijns-Van Nieuwenhove, weduwe van schrijver Reimond Stijns en gewezen schoolbestuurster, en mevrouw De Mol-Palmers, gewezen lerares, zelfs deel aan de verkiezingen voor de Kamer en de Senaat.

Ook vinden we veel vrouwen van wie de partner of de vader bekendheid geniet in liberale kringen terug op de lijsten. In Antwerpen is De Visscher gehuwd met gemeente- en provincieraadslid Karel Meerbergen; de echtgenoot van Kreglinger is senator Albert Le-

jeune; De Smet is gehuwd met Maurits Sabbe; en de Wael kan teren op de bekendheid van haar vader Leopold, voormalig burgemeester en volksvertegenwoordiger. Lux is getrouwd met provincieraadslid Van Horenbeeck, maar heeft ook haar eigen netwerk als voorzitter van de vrouwenafdeling van het Liberaal Werkersverbond.

Mevrouw de burgemeester

Voor enkele vrouwen is de stembusgang in 1921 een groot succes. Eén van de eerste vrouwelijke burgemeesters in België is de liberale feministe Léonie Keingiaert de Gheluveld. Tijdens haar ambtsperiode als burgemeester van Gheluveld (1921-1926) komt ze geregeld in aanvaring met de katholieke gemeente. Na een korte oppositiekuur wordt ze opnieuw burgemeester van 1933 tot 1938. In 2021 vinden naar aanleiding van honderd jaar eerste vrouwelijke burgemeester talrijke evenementen plaats om haar te gedenken. Voor meer info: www.herdenkingsjaarleo-niekeingiaert.com.

Het vrouwenstemrecht in 1921 zorgt uiteindelijk niet voor een electorale aardverschuiving. Ondanks deze vaststelling en ondanks het succes van enkele liberale kandidates, blijft de Liberale Partij zich verzetten tegen een uitbreiding van het stemrecht voor vrouwen. Na de Tweede Wereldoorlog neemt de partij onder druk van politica Jane Brigode met tegenzin vrouwenstemrecht op in haar programma. In 1945 herhaalt de partij haar principiële steun. Toch zorgt ze nog voor een vertragsmanoeuvre, waardoor vrouwen uiteindelijk pas vanaf 1948 volwaardig stemrecht hebben. ■

Brochure van de Verenigde Liberalen te Antwerpen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1921, collectie Liberlas.

Het doodsprentje van één van de eerste vrouwelijke burgemeesters in België, de liberale feministe Léonie Keingiaert de Gheluveld.

“1921-2021:
100 jaar
gemeentelijk
kiesrecht
voor vrouwen”